

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики
Чернівецький відділ Українського географічного товариства

ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ, ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ПРИСВЯЧЕНОЇ 30-РІЧЧЮ ВІДКРИТТЯ
КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ
І 80-РІЧЧЮ УТВОРЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
(м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р.)

ЧЕРНІВЦІ
Видавничо-поліграфічне підприємство
«МІСТО»
2020

УДК: 91+528.9+[37.016:91](477)(08)

Г 353

ББК 26.829(4Укр)+26.17(4Укр)+65.049(4Укр)

Редакційна колегія: д.е.н., проф. Я.Б.Олійник,
д.г.н., проф. Л.Г.Руденко, д.г.н., проф. О.Г. Топчієв,
д.г.н., проф. В.П. Руденко, д.г.н., проф. В.О.Джаман,
д.г.н., проф. В.П. Круль, д.г.н., проф. П.О. Сухий,
д.г.н., проф. К.Й. Кілінська, д.г.н., проф. Ю.С. Ющенко,
д.г.н., доц. М.Д. Заячук, д.г.н., доц. І.І. Костащук,
к.г.н., доц. Н.В. Заблотовська

Адреса редакційної колегії:

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
географічний факультет, вул. М. Коцюбинського, 2, корп. 4, м. Чернівці,
58012, тел. (0372) 58-48-47, e-mail: geoukrchnu20@ukr.net

Г 353

Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія,
практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р.) – Чернівці: Видавничо-поліграфічне
підприємство «МІСТО», 2020. – 352 с.

У збірнику представлено матеріали міжнародної науково-практичної
конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія,
методологія, практика», які присвячені дослідженню актуальних питань
сучасної географічної науки та картографії, особливостей викладання
географічних дисциплін у ВНЗ та ЗНЗ.

Тексти представлено в авторській редакції. Автори несуть повну
відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених
фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

УДК: 91+528.9+[37.016:91](477)(08)

ББК 26.829(4Укр)+26.17(4Укр)+65.049(4Укр)

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
© Видавничо-поліграфічне підприємство «МІСТО»

ЗМІСТ

Косташук І.І., Білоус Ю.О.

ЦІКАВІ ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЧЕРНІВЕЦЬКУ
ОБЛАСТЬ 12

Джаман В.О., Джаман Я.В.

КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. Ю.
ФЕДЬКОВИЧА – 30 РОКІВ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК,
ПЕРСПЕКТИВИ 17

Джаман В.О., Заячук М.Д., Круль В.П., Потокій М.В., Сухий П.О.

ЯРОСЛАВ ЖУПАНСЬКИЙ: ВІХИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ 21

АКТУАЛЬНО

Олійник Я.Б., Нич Т.В.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВИТИ В
УКРАЇНІ 37

Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В.

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ З ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ 41

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

Барановський М.О.

НОВІ ЗАВДАННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ 51

Білоус В.А.

ПІДРУЧНИК З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ СЕРЕДНІХ ШКІЛ АВСТРІЇ О. ЗУПАНА
– ВАГОМИЙ ВНЕСОК У РОЗВИТОК ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ 55

Гукалова І.В.

КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ МІСТ: НОВІ ВИКЛИКИ 58

Кілінська К. Й., Смик О. С

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ТРАНСКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЯХ
УКРАЇНИ І РУМУНІЇ (НА ПРИКЛАДІ ЗЕЛЕНИХ ЗОН) 62

Лозинський Р. М МЕТЕОРОЛОГІКА У ЛЬВІВСЬКОМУ КОЛЕГІУМІ ЄЗУЇТІВ У XVII СТ	66
Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Провотар Н.І. МІСЬКИЙ ВИМІР СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	72
Мозговий А.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МІСЬКИХ КОНФЛІКТІВ З ПОЗИЦІЙ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ	76
Немець Л. М., Сегіда К. Ю., Кравченко К. О., Ключко Л. В., Телебенсва Є. Ю. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ВИКЛИКИ ДО СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	81
Покляцький С.А. МІКРОГЕОГРАФІЯ: ВЕКТОР СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ В НАЙБЛИЖЧОМУ МАЙБУТНЬОМУ	85
Поливач К.А. ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО КУЛЬТУРНО-ЛАНДШАФТНОГО РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ.....	89
Пугач С. О. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ РЕГІОНУ	93
Руденко В. П., Грек К. В. ДОКТОР МИРОН КОРДУБА ПРО ПРОБЛЕМИ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ У ДВОМОВНИХ ГІМНАЗІЯХ АВСТРО-УГОРЩИНИ. 97	
Сливка Р.Р. ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕСІЙ.....	101
Шевчук С. М. ЧИННИКИ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ	105

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ФІЗИКО-
ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОХОРОНИ ПРИРОДИ**

Гладкіх Є.Ю., Сябрук О.П.

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЖИВЛЕННЯМ РОСЛИН В
УМОВАХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ПОСУХ 110

Дорошкевич С.П., Кушнір А.С.

НОВІ ДАНІ З ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛЕЙСТОЦЕНОВИХ ВІДКЛАДІВ В
МЕЖАХ КЛЮЧОВОЇ ДІЛЯНКИ «ШИШАКИ» (ПОЛТАВСЬКА ОБЛ.) 113

Іванов Є.А., Біланюк В.І., Тиханович Є.Є.

ФОРМУВАННЯ АНТРОПОГЕННИХ ТА АНТРОПОГЕННО-
МОДИФІКОВАНИХ ГЕОСИСТЕМ ПІСЛЯ ПРИПИНЕННЯ
РОЗРОБЛЕННЯ РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН 117

**Ігнатишин А.В., Ігнатишин В.В., Іжак Т.Й., Вербицький С.Т,
Ігнатишин М.Б.**

ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАКАРПАТТІ:
МЕТЕОРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 121

Ковальчук А.І., Ковальчук І.П.

ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РІЧКОВО-БАСЕЙНОВИХ СИСТЕМ
УКРАЇНИ ТА ЇХ АТЛАСНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ 125

Костенюк Л.В., Поп'юк Я.А., Лунгу Н.І.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕФОРМУВАННЯ ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ В
БАСЕЙНІ РІЧКИ БЛІЙІЙ ЧЕРЕМОШ 131

Лісова Н.О.

АНТРОПОГЕННА ТРАНСФОРМАЦІЯ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ». 135

Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М.

СИРОВИННА БАЗА ПИВОВАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ 138

Ситник О.І.

КЛІМАТ ГАЙВОРОНСЬКОГО РАЙОНУ В УМОВАХ 141
ЙОГО ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН 141

Сухий П.О., Березка І.С.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ
АНТРОПОГЕНІЗОВАНИХ БАСЕЙНОВИХ СИСТЕМ 148

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

- Атаманюк Я.Д., Девда Н.Б.**
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 151
- Атаманюк Я.Д., Паска А.В.**
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УРБОЛАНДШАФТІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА 155
- Білоус Ю.О.**
ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 159
- Білоус Ю.О., Пенц М.В.**
ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІДМІНИ ЯКОСТІ ЗНАТЬ УЧНІВ БОРЩІВСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДПА 2019 Р.)..... 162
- Воловик Л.М.**
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ..... 165
- Гавришок Б.Б.**
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 171
- Данілова О.М., Шенішевська І.М.**
РИЗИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ У ПЕРІОД РЕЦЕСІЇ: ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ..... 175
- Джаман В.О., Бурак Л.Я.**
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКА РЕГІОНАЛЬНА СИСТЕМА РОЗСЕЛЕННЯ ЯК ФУНКЦІЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТЕРИТОРІЇ. 182
- Заблотовська Н.В., Жарун А.І.**
ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕРИТОРІАЛЬНІ ЗМІНИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ..... 186

Закутинська І.І., Сливка Р.Р. РОЗДІЛЕНІ ПОЛІТИЧНИМИ КОРДОНАМИ І ВОЄННИМИ МЕЖАМИ МІСТА УКРАЇНИ.....	189
Заячук М.Д., Кравчук О. ТРАНСПОРТНО-ГЕОГРАФІЧНА ДОСТУПНІСТЬ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНУ	193
Кравченко К. О., Ушкварок Д. О. ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ.....	196
Круль В. П., Добинда І.П., Дячук А. І. ТЕРИТОРІАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ ВСЬОГО НАСЕЛЕННЯ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА 2001-2016 РР.	200
Кузишин А.В. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ ДО ПАРЛАМЕНТУ 2019 РОКУ В ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОМУ РЕГІОНУ ..	204
Мальчикова Д.С., Пилипенко І. О., Омельченко Н. В., Нападовська Г. Ю. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ І РЕАЛІЗАЦІЯ РЕФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ У ПРИБЕРЕЖНИХ РЕГІОНАХ	209
Рудакевич І. Р. СУЧАСНІ ГЕОПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В М. ЧЕРНІВЦІ	214
Сегіда К.Ю., Карайченкцева Г.А. НАРОДЖУВАНІСТЬ В УКРАЇНІ У ХХІ СТОЛІТТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	218
Торушанко В. Р. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ЕТНОКОНТАКТНОГО РЕГІОНУ	222
Черняк О.Г. ТЕРИТОРІАЛЬНО-ГАЛУЗЕВІ ЗРУШЕННЯ В СТРУКТУРІ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ.....	227

Заблотовська Н. В., Шкаєва Д. І.
ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 231

Заблотовська Н. В., Щерба А. П.
ОЦІНКА СТАТЕВО-ВІКОВОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 235

СУЧАСНА КАРТОГРАФІЯ ТА ГІС-ТЕХНОЛОГІЇ

Білокриницький С. М.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГЕОДЕЗИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТЕРИТОРІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ ЇЇ КАРТОГРАФУВАННЯ... 239

Лейберюк О.М., Білоус Ю. О., Проданюк Д. М.
АНАЛІЗ ПІШОХІДНОЇ ДОСТУПНОСТІ ДО ЗУПИНОК
ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ В М. ЧЕРНІВЦІ..... 241

Мельник А.А., Сабадаш В.І., Ячнюк М.О.
МОНІТОРИНГ РУСЛА РІЧКИ ПРУТ В МЕЖАХ м. ЧЕРНІВЦІ
ЗАСОБАМИ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 245

Поливач К.А.
ВІДОБРАЖЕННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В
ЕЛЕКТРОННОМУ АТЛАСІ «НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО
ПРИРОДНА І КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА» 248

Сухий П. О., Дарчук К. В.
АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ
РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ 252

ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У МЕТОДИЦІ ВИЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (У ВНЗ ТА ЗНЗ)

Грицевич В.С.
ПРО ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМЕТРІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ 257

Грицевич В.С.
ПРО ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-
ГЕОГРАФІВ..... 260

Зарубіна А.В., Семенюк Л.Л., Сільченко Ю.Ю.
ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЙ МЕСЕНДЖЕРА TELEGRAM ДЛЯ
ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ
КУРСІВ ГЕОГРАФІЇ 264

Костащук І.І., Тюфтії А.Г.
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ НА УРОКАХ
ГЕОГРАФІЇ 267

Мельник Н.Б.
ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM – ОСВІТИ НА УРОКАХ
ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ 270

Рибчинський В. М., Кривохижа В. Ю.
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ НА
УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ 274

Чубрей О.С.
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ
В ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИЦІ 277

РЕГІОНАЛЬНЕ ТУРИЗМОЗНАВСТВО ТА РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ

Базилевич О.О.
ХОТИНСЬКА БИТВА 1621 РОКУ І ТОПОНІМІКА НАСЕЛЕНИХ
ПУНКТІВ НАВКОЛО М. ХОТИН 281

Безуглий В.В., Шевченко Ю.А.
ФУТБОЛ ЯК ВАЖЛИВА АТРАКЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ 283

Джаман В.О., Джаман Я.В., Заблотовська Н.В.
ОРГАНІЗАЦІЯ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЕКСКУРСІЙНИХ МАРШРУТІВ У
ПОЛІЕТНІЧНОМУ МІСТІ (НА ПРИКЛАДІ М. ЧЕРНІВЦІ) 288

Джаман М.О.
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ 292

Добинда І.П., Ходан Г.Д.
ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ ЯК ОСОБЛИВІ ОБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНИХ
МАРШРУТІВ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ) 296

Ємчук Т.В., Ячнюк М.О. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКТУ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	299
Klavdya Kilinskaya, Liubomyr Lopushnyak THE STATE MANAGEMENT IN THE FIELD OF RURAL GREEN TOURISM (ON CHERNIVTSI REGION EXAMPLE).....	305
Костащук В.І. ЗМІНА ЧИСЕЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ, ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	309
Круль Г.Я., Паламарюк М.Ю. ВПЛИВ СНІГОВОГО ПОКРИВУ І ЛАВИН НА РОЗВИТОК ПІРСЬКОЛИЖНОГО ТУРИЗМУ В БУКОВИНСЬКИХ КАРПАТАХ	313
Луцик М.В. ПОТЕНЦІАЛ АРХЕОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	317
Мариняк Я.О. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИКІВ ТА ДИСТРИБ'ЮТОРІВ КОМПЛЕКСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ	321
Поплавська І.В. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	325
Романів П.В. РЕГІОНАЛЬНІ АКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ТУРИЗМУ ..	329
Стецько Н.П. РЕГІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ГЕОГРАФІЇ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ	333
Флінта Н.І. СУТНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ТА ЇХ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ	337

Черешнюк Т.О.

ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНІ РЕСУРСИ ОБОРОННОГО ХАРАКТЕРУ ЯК
ОСНОВА КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА
ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ) 342

Щука Г. П.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗАКАРПАТСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ З
ОГЛЯДУ НА ПАНДЕМІЮ 346

Я. В. Шрамко, В. Л. Казаков та ін. – Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2013. С. 7-10.

2. Мешко Н. П. Розвиток промислового туризму як напрям у міжнародному туристичному іміджі Дніпропетровського регіону / Н. П. Мешко, К. В. Карплюк // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». – 2015. – Вип. 7.– С. 40–47.

3. Пацюк В. С. Індустріальний туризм і перспективи його розвитку в Україні // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського. – Серія: Географія. – 2008. – № 15.

РЕГІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ГЕОГРАФІЇ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ

Стецько Н.П.

кандидат географічних наук, доцент

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

stetzko@gmail.com

Географія релігійного туризму має на меті відвідування релігійних центрів, монастирів, храмів, культових закладів, святих місць історичної, архітектурної, духовної значимості, а також музеїв, виставок цієї ж номенклатури. Релігійний туризм є складовою індустрії туризму в цілому. Паломництво – це подорож, яка наповнена духовним змістом і спрямована до святих місць із метою духовного очищення, спокутування гріхів, пошуку і осмислення свого духовного призначення.

Релігійний туризм – це поїздки за межі традиційного середовища на строк не більше року для відвідування святих місць і центрів релігій. У ньому прийнято виділяти три напрями: релігійний, пов'язаний з участю в подіях релігійного життя, що здійснюються за допомогою екскурсій; паломницький, тобто подорож з метою відвідування святинь і святих місць; науковий з релігійною метою.

Подолання теоретичних суперечностей, котрі мають місце в сучасній українській гуманістиці щодо з'ясування цілої низки

проблем прямо чи опосередковано пов'язаних з туризмом, можливе саме в логіці використання й практичного застосування таких дослідницьких підходів та узагальнень, які надає туризмологічний підхід. Задля деталізації означеної тези, необхідно не тільки якомога повніше представити ті засадничі чинники, на які спирається культурологічний аналіз, а й трансформувати таке представлення у сферу туристичної діяльності.

Слід зазначити, що проблема полівимірного буття людини впродовж значного періоду перебуває в полі зору українських науковців, позиція яких досить органічно «вписується» в європейську традицію її осмислення.

Усі види туризму, які об'єднані поняттям «туристична діяльність», дотичні до творчості в її яскраво вираженому особистісному плані, оскільки в релігійному туризмі, як і в будь-якій модифікації туризму як специфічного феномену, закладена ідея самотворчості, що сприяє самовдосконаленню: духовному, інтелектуальному чи культурному.

Слід підкреслити, що більшістю сучасних вчених, які досліджують проблему буттєвого світу людини, ця проблема розглядається як міждисциплінарна. Засадничим принципом туризмологічного аналізу на сучасному етапі є міждисциплінарний підхід, який дозволить чітко окреслити як феномен «релігійний туризм», так і доцільність використання такого аспекту в номенклатурі туристичної діяльності.

Принагідно підкреслимо, що на теренах сучасної української гуманістики як тотожні функціонують три поняття: 1) «міждисциплінарність», 2) «міжнауковість», 3) «міжпредметність». Сам цей факт засвідчує як існування проблеми «міждисциплінарних» зв'язків, так і періодичне повернення науковців до її поглиблення й можливо, корекції певних аспектів.

Географічну складову дослідження релігійної сфери обґрунтували О. Шаблій та О. Вісьтак у таких аспектах: 1) розміщення і поширення релігій та відповідних їм інституцій; 2) наявність геопросторових ядер релігійного життя, які притягують до себе потоки вірян і рекреантів; 3) розвиток сакральної інфраструктури, яка забезпечує духовну сферу послугами (виробництво церковного начиння та одягу, видання релігійної літератури і релігійне мистецтво, зокрема, малювання

ікон; навчання служителів культу); 4) залежність територіальної диференціації релігійного життя і діяльності від геопросторових відмінностей у демографічних та природно-географічних обставинах [4, с. 418–423; 71, с. 13].

Найпоширенішими з них є «географія релігії» та «сакральна географія», які вживають у науковій літературі як синоніми, хоч, безумовно, між ними є певна різниця. Вона ґрунтується на відмінності у змісті понять «релігійний» і «сакральний».

Поняття «сакральний» доповнює термін «релігійний», суть якого полягає в тому, що реалізація взаємозв'язків і спілкування, осмислення внутрішнього, потаємного можливі в процесі особливої життєдіяльності, яка завжди є індивідуальною. Зміст поняття «сакральний» є ширшим, ніж зміст поняття «релігійний», тобто релігійне можна вважати ядром сакрального, хоча в сучасній науковій літературі дуже часто поняття «релігійний» і «сакральний» вживають як тотожні [5, с. 12].

На погляд географа І. Ровенчака, сакральна географія (автор використовує цей термін на противагу широковживаному терміну «географія релігії») виникла на перетині географії культури та релігієзнавства, теології, а також як географія етнокультурна, а з суспільно-географічних дисциплін вона найтісніше пов'язана з демографією (географією населення) [3, с. 118–128].

С. Павлов, К. Мезенцев та О. Любіцева вважають географію релігії розділом географії культури в системі суспільно-географічних наук. На їхню думку, географія релігії сформувалась на межі суспільно- та природничо-географічних наук [2, с. 21–22].

Цікавим також є підхід політико-географів, зокрема Дністрянський М. С. зазначає, що релігійна сфера є важливим чинником політико-географічної структуризації, безпосередньо впливаючи на державно-політичне самовизначення, формування кордонів держав, утворення автономій та федеральних країв, становлення етнополітичних спільнот та центрів [1, с. 223].

Наступною складовою є «регіоніка» (регіональний підхід), оскільки культуротворчі процеси, зазвичай, мають як цілком конкретну «прописку», та регіональне наповнення. Отже, як міждисциплінарність, так і регіоніка мають принципове значення щодо засадничих положень культурологічного аналізу, оскільки вони накреслюють орієнтири створення не лише теоретичних узагальнень, а й практичних рекомендацій, які можуть бути

дотичними до різних тем, в тому числі, до релігійного туризму, практичне здійснення якого, визначається і географічним середовищем, і соціальною базою регіону, і його історико-культурною самобутністю.

Інформуючи будь-якого туриста стосовно історії становлення і розвитку певної релігійної конфесії, турагент чи екскурсовод повинен «персоніфікувати» матеріал, підкреслюючи внесок тих чи інших діячів у її розбудову.

Джерелознавчою базою дослідження проблеми географії релігійного туризму як складової частини «класичного» туризму – феномену значно більш широкого, ми стикаємося з необхідністю зіставити існуюче опрацювання цих аспектів культуротворення з українським досвідом, котрий перебуває на етапі становлення.

Таким чином, особливу увагу необхідно звернути на три категорії джерел які з одного боку є підґрунтям для дослідження проблеми релігійного туризму, а з другого, – виступають засобом його утвердження як культуротворчого феномену. Ці три категорії джерел, на наш погляд такі: 1) теоретичні джерела, які складають концептуальні засади; 2) нормативно-правові документи (як українські так і іноземні); 3) документи євроінтеграційного спрямування.

У встановлені українського досвіду релігійного туризму є такі аспекти: культурологічний, теоретичний, концептуальний, туризмологічний. Ці ракурси осмислення феномену туризму, спроможні обґрунтувати значимість релігійного туризму як однієї із форм подорожування і здобути певне місце серед проблематики туризмології.

В умовах функціонування і розвитку сучасної української гуманістики наука про туризм – це комплекс фундаментальних наук, до яких відносяться економіка, географія, психологія, політологія, соціологія, історія і право. Отже, на засадах міждисциплінарності – так і конкретна проблема – релігійний туризм – може бути повноцінно досліджена лише на перетині вже згадуваних нами наук.

Список використаних джерел

1. Дністрянський М.С. Геополітика: навч. посібник. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. - 436 с.

2. Любіцева О.О., С.В. Павлов, К.В. Мезенцев. Географія релігій: навч. посібник - Київ, АртЕк, 1998. – 504 с.

3. Ровенчак І.І. Географія культури: проблеми теорії, методології та методики дослідження: монографія - Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 240 с.

4. Шаблій О. Суспільна географія: у 2-х кн. – Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2015. - Кн. 1. – 814 с.; Кн. 2. – 706 с.

5. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: навч. посібник. - Львів: Світ, 1999. - 234 с.

СУТНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ТА ЇХ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Флінта Н.І.

кандидат географічних наук, доцент

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

geonataly1@gmail.com

Туристи, які перетинають державний кордон, обов'язково відбувають туристичні формальності — процедури перевірки прикордонними службами правильності оформлення виїзних документів, дотримання митних, валютних, медико-санітарних правил. Туристичні формальності, пов'язані з перетином державних кордонів, є невід'ємною частиною міжнародного туризму, його головною особливістю. Чим більше відрізняються грошові системи держав, чим більше перешкод постає на шляху вільного пересування людей, чим значніші мовні бар'єри (хоч вони і не належать до туристичних формальностей, але, розділяючи народи, впливають на розвиток туристських контактів), тим суттєвішими є відмінності міжнародного і внутрішнього туризму.

Дослідженням поняття «туристичні формальності» займалися І. Ванеєва, А. Бгатов, М. Мальська та ін. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що питання сучасного трактування туристичних формальностей є актуальним. Е.Б. Адельсеїтова запропонувала використовувати таке визначення поняття «туристичні формальності», як «запроваджена в туристичному бізнесі низка суворо обов'язкових норм та порядків, які повинні виконуватися в процесі формування турпродукту працівниками туристичного підприємства, а також правила, яких

Наукове видання

**ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ, ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА:
ІСТОРИЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ПРИСВЯЧЕНОЇ 30-РІЧЧЮ ВІДКРИТТЯ
КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ
І 80-РІЧЧЮ УТВОРЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
(Україна, Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, кафедра географії України та регіоналістики,
м. Чернівці, 7-9 травня 2020 р.)

Українською та англійською мовами

Відповідальний за випуск:
д.г.н., проф. Джаман В.О.

Комп'ютерна верстка:
асп. Білоус Ю.О.

Дизайн обкладинки:
к.г.н., доц. Заблотовська Н.В.

Підписано до друку 29.07.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman
Наклад 100 прим.
Видавець: ВІЦ «Місто»
Україна, 58022, м. Чернівці, Чернівецька обл.,
вул. Головна, 173 А;
тел. (0372) 58 53 11, 58 53 12
Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК №617 від 2.10.2001 р.